

Гребенюк Ю.С.

Зміст формування комунікативної культури майбутніх медичних працівників у медичних коледжах США

Гребенюк Юлія Сергіївна, викладач іноземних мов
Сумський державний університет, м. Суми, Україна

Анотація. У статті доведено важливість формування комунікативної культури медичних сестер. Виявлені шляхи формування комунікативної культури майбутніх медсестер у медичних коледжах США. Проаналізовано комунікативні аспекти навчальних планів і програм муніципального коледжу Південної Алабами штат Алабама, державно-муніципального коледжу Бевілл штат Алабама, муніципального коледжу Меса штат Арізона, коледжу Чоффі штат Каліфорнія та коледжу з медсестринства при університеті Флоріда штат Флоріда.

Ключові слова: комунікативна культура, зміст формування, медичні коледжі США, майбутній медичний працівник

Поява новітніх технологій, нових методик і шляхів лікування свідчать про важливість вдосконалення професіоналізму медика. З розвитком медицини зростають вимоги і до особистості медичного працівника, адже людський фактор відіграє визначну роль у налаштуванні та взаємодії відносин «пацієнт-медик». У цьому процесі насамперед йдеться про комунікативну культуру медика.

Звертаючись до проблеми формування комунікативної культури, вважаємо за потрібне вивчити досвід США для можливого впровадження його у вітчизняній медичній практиці. Вибір саме цієї країни зумовлений низкою міркувань. Насамперед, США є одним із світових лідерів з розвитку медицини та підготовки майбутніх медиків. Аналіз та дослідження американської системи підготовки медичних працівників, зокрема медичних сестер, дозволить виявити основні шляхи та акценти формування комунікативної культури студентів-медиків. Багатофункціональність та високий професіоналізм медичних сестер США вплинув на вибір саме цієї категорії спеціалістів. Раніше нами було доведено, саме медичні сестри в Сполучених Штатах є незамінними працівниками, на яких покладається великий об'єм роботи та призначається багато функцій. Актуальність та недостатнє вивчення зарубіжного досвіду вітчизняними вченими зумовлюють необхідність детального аналізу комунікативної підготовки американських медичних сестер.

Отже, вищезазначені причини доводять важливість дослідження комунікативної культури майбутніх медичних сестер, а аналіз навчальних програм та навчальних планів медичних коледжів США дозволить виявити основні шляхи формування комунікативної культури медичних сестер у цій країні. На основі американських програм вважаємо можливим створити рекомендації для вітчизняних студентів-медиків у формуванні комунікативної культури.

Основою для нашого дослідження є програми та навчальні плани муніципального коледжу Південної Алабами (Alabama Southern Community College), державно-муніципального коледжу Бевілл (Bevill state community college), муніципального коледжу Меса (Mesa Community College), коледжу Чоффі (Chaffey College) та коледжу з медсестринства при університеті Флоріда (University of Florida College of Nursing).

Мета статті – визначити зміст формування комунікативної культури майбутніх медичних працівників у медичних коледжах США.

Муніципальний коледж Південної Алабами (Alabama Southern Community College) пропонує підготовку медичних сестер рівня “молодший спеціаліст”. Характерним у підготовці медичних сестер є розвиток критичного мислення, самостійності та відповідальності, що засвідчують навчальні плани та програми. Важливо зазначити, що навчальний семестр у США складається з 3 семестрів: осінній (fall semester), весняний (spring semester) та літній (summer semester).

Індивідуальний план по підготовці практичної медсестри (Practical nurse) налічує наступні дисципліни: математичні задачі (Mathematical Applications), анатомія людини та фізіологія (Human Anatomy & Physiology), основи медсестринства (Fundamentals of Nursing), оцінка здоров'я (Health Assessment), вступ до фармакології (Introduction to Pharmacology), англійська мова (English), медсестринство дорослих (Adult Nursing), медсестринство матерів та дітей (Maternal and Child Nursing), психосоціальне медсестринство (Psychosocial Nursing), рольова зміна (Role Transition) [6, с. 1].

Навчальні програми Муніципального коледжу Південної Алабами демонструють та підтверджують постійну увагу до формування комунікативної культури медичних сестер. Про це свідчать навчальні програми коледжу.

Зокрема, навчальна програма дисципліни “Основи медсестринства” (Fundamentals of nursing) доводить необхідність формування комунікативної культури студентів. Короткий опис дисципліни засвідчує: “ця дисципліна надає можливість для розвитку компетенцій, необхідних для роботи з індивідуальними потребами пацієнта протягом життя за допомогою безпечної, законної, етичної манери, використовуючи медсестринський процес. Студенти вивчають концепції та базові теорії мистецтва та науки медсестринства... Студенти вивчають ідеї потреб, безпеки, комунікації пацієнтів, навчання/викладання, критичного мислення, етичності, легалізованості, культурного розмаїття, історії медсестринства та програми філософії медсестринства... Навички, що потрібні для підтримки санітарно-гігієнічної, фізичної, психологічної безпеки, представлені серед навичок, що потрібні для терапевтичного втручання” [4, с. 1].

Можемо зробити висновок, що серед навчальних дисциплін, що вивчаються в цьому коледжі, комунікативна підготовка не представлена окремим навчальним предметом, але простежується у змісті інших дисциплін. Раніше нами була визначена структура

комунікативної культури студента медичного коледжу, до якої відносяться наступні компоненти: мотиваційно-ціннісний, інформаційний-когнітивний, етичний, діяльнісний (вербальний та невербальний). Як бачимо, основні цілі та завдання дисципліни медсестринство безпосередньо співвідносяться з цими структурними компонентами. Мотиваційно-ціннісний компонент представлений у завданнях рятувати, допомагати, лікувати та робити все якнайкращим чином для одужання пацієнта, що базується на моральних цінностях медичної сестри. Інформаційно-когнітивний базується на теоретичних знаннях дисципліни, отриманої студентом під час навчання, навиках спілкування з пацієнтом та формуванні критичного мислення. Етичний компонент представлений у даній дисципліні у навчанні студентів тактовному ставленню до пацієнтів тощо. Діяльнісний (вербальний, невербальний) є основою для підтримки санітарно-гігієнічної, фізичної, психологічної безпеки пацієнта.

Отже, штат Алабама (Alabama) в США демонструє високий рівень у підготовці медичних сестер. Про це свідчать навчальні плани та програми ще одного навчального закладу цього штату – державно-муніципального коледжу Бевілл (Bevill state community college), де в основу навчання студентів покладено теорію А. Маслоу. Згідно з програмами коледжу медсестринство розглядається як мистецтво, адже “це наука, де холистичні потреби особистості приймаються через використання медсестринського процесу в різноманітні течії та напрямів” [10, с.1].

Цікавим є факт, що процес навчання в коледжі Бевілл зображений у вигляді парасольки, основою якої є комунікація, тривалість життя, харчування, патологічна фізіологія, культурне розмаїття, технології, критичне мислення, фармакологія, закон-етичність, викладання-навчання, роль медсестри. До каркасу парасольки входять: тривалість хвороб, людські потреби, медсестринський процес, медсестринство, а тростина парасольки – філософія. Як наслідок випускники повинні отримати саме ці знання [1, с. 1].

Можемо зробити висновок, що комунікація – один із елементів навчального процесу даного коледжу. Для формування комунікативної культури студентів медичного коледжу важливо об'єднати всі компоненти, що складають каркас цієї парасольки.

Незвичною для підготовки української медсестри є дисципліна “Перехід до практичної медсестри” (Role Transition For The Practical Nurse), що надає можливість отримати знання та навички, необхідні для трансформації від студента до практичної медсестри. Зміст дисципліни включає обговорення поточних проблем в піклуванні за хворими, управління та керівництво практичної медсестри, професійні практичні проблеми, специфіку роботи практичної медсестри [8, с. 1]. До навичок, що є важливими у досягненні кінцевої мети, входять навички критичного мислення та формування надійності (або довіри), навички керівництва, вирішення конфліктів, професійна комунікація, управління часом, введення документації, робота в команді, уміння справлятися зі стресом [8, с. 6-8].

У світлі вищезазначеного можемо констатувати, що дисципліна “Перехід до практичної медсестри” вчить майбутніх медичних сестер майстерності, про

що свідчать цілі цього курсу. Можемо додати, що за допомогою цієї дисципліни уявлення про комунікативну культуру наповнюється новими фарбами. До мотиваційно-ціннісного компоненту, відносяться формування надійності, вирішення конфліктів; інформаційно-когнітивний включає управління та керівництво практичної медсестри, навички критичного мислення, управління часом, введення документації, робота в команді; етичний компонент включає уміння справлятися зі стресом, формування надійності, діяльнісний (вербальний, невербальний) включає професійну комунікацію.

Муніципальний коледж Меса (Mesa Community College) в штаті Арізона (Arizona) здійснює підготовку медичних сестер за різними рівнями. Одним із популярних рівнів серед медсестринських спеціальностей є рівень дипломованої медсестри (RN). Дипломована медсестра виконує автономне та сумісне піклування за пацієнтами будь-якого віку, родинами, групами, об'єднаннями, хворими та здоровими пацієнтами. Медсестринська програма муніципального коледжу Меси є частиною асоціації медсестринських програм комунального коледжу Мерікопи (Maricopa Community College Nursing Programs) [7].

Навчання медсестри рівня RN триває протягом 4 семестрів. Програма складається з наступних дисциплін: медсестринська теорія (Nursing Theory), клінічні дисципліни (Nursing Clinical Capstone), анатомія та фізіологія (Human Anatomy&Physiology), мікробіологія (Microbiology), написання есе першокурсника (First-Year Composition), гуманітарні дисципліни (Humanities), вільні читання (Critical Read or Exempt) [2, с. 1].

Як виявилося, основою у підготовці медичних сестер будь-яких рівнів є: комунікація, відношення до смерті, ведення документації, інфекційний контроль, медсестринський процес, навчання пацієнтів, безпека пацієнтів, професійні стандарти, турбота про себе, навички [9, с. 1].

Можемо зробити висновок, що у програмах муніципального коледжу Меса комунікативна культура не існує як одне конкретне поняття, але представлені деякі елементи, що входять до структури цього поняття. Мотиваційно-ціннісний можемо доповнити за рахунок таких складників: написання есе першокурсника, безпека пацієнтів, турбота про себе. Інформаційно-когнітивний – ведення документації, інфекційний контроль, медсестринський процес, навчання пацієнтів, професійні стандарти. Етичний формується під час вивчення медсестринського процесу, що включає етичне ставлення до пацієнтів. Діяльнісний (вербальний, невербальний) – комунікація, а саме навички спілкування та невербального поведіння.

Коледж Чоффі (Chaffey College) в штаті Каліфорнія (California) проводить підготовку медичних сестер за рівнем молодший спеціаліст (Associate Degree Nurse). Дисципліни природничого, гуманітарного та соціального циклу, де і відбувається формування комунікативних навичок, є основою для медсестринської програми. Дисципліни з медсестринства базуються на ієрархії потреб піраміди Абрахама Маслоу, теорії про розвиток Еріка Еріксона та терапевтичної комунікації [5].

Випускники, що отримують цей ступінь, відповідають за надання піклування та турботи. Основна ідея

їх практики – бути сконцентрованими на піклуванні за пацієнтами та визначення ролі медсестри як надавача послуг, вчителя для пацієнтів, комунікатора, відповідального за турботу за пацієнтом (завідувач) та члена медсестринського процесу [5].

Як бачимо, функції медичної сестри достатньо широкі, адже її значення в системі охорони здоров'я США є незамінним та невід'ємним. Можемо констатувати, що значимість комунікативної культури медичної сестри особливо виражено у її функціях. До мотиваційно-ціннісного компоненту комунікативної культури студентів медичних коледжів віднесемо функцію надання послуг; інформаційно-когнітивний зосереджений на функції роз'яснення та надання інформації, навчання пацієнтів; етичний компонент оснований на формуванні почуття відповідальності та піклуванні за пацієнтами; діяльнісний (вербальний та невербальний) компонент включає функцію комунікатора.

Програма з підготовки медсестер рівня молодший спеціаліст має наступні цілі:

1) використання медсестринського процесу для піклування за пацієнтом та його родиною, медична сестра повинна звертати увагу на можливість загроз нормальному функціонуванню організму та фізичного, психологічного, духовного, соціокультурного станів та розвитку потреб;

2) взаємодія з іншими медичними працівниками для розвитку особистого стилю викладання;

3) спілкування з медичними працівниками, пацієнтами/родинами для подолання та вирішення проблем;

4) приділення першочергової уваги при наданні піклування, координування, передача інформації при необхідності для надання турботи пацієнтам, групам пацієнтів та їх родинам;

5) виконання функції захисника пацієнта;

6) діяти етично та законно в межах медсестринства, демонструючи особисту відповідальність за свої дії та професійний розвиток [5].

На наш погляд, програма коледжу Чоффі свідчить, що однією із особливостей підготовки медичних сестер є велика увага до формування комунікативної культури медиків. Про це свідчить, насамперед, спрямованість на розвиток почуття відповідальності за свої дії, що є важливим складником професійної комунікації медика і при піклуванні за хворим, і при наданні будь-якої інформації пацієнту та його рідним. Не зашкодити – одне із правил, якому вчить клятва Гіппократа, а отже медичний працівник має ставитись свідомо до здоров'я та життя пацієнта (етичний компонент); формулювати свої думки таким чином, щоб кожне слово було виваженим, а невербальна мова відображала лише позитивне ставлення медика до пацієнта (діяльнісний компонент).

Навчальні плани коледжу з медсестринства при університеті Флоріда (University of Florida College of Nursing) штату Флоріда (Florida) доводять важливість підготовки медиків з акцентом на комунікативній культурі. При підготовці медсестер-бакалаврів за прискореним терміном до навчального плану входять такі предмети: патофізіологія та психопатологія (Pathophysiology and Psychopathology), оцінка стану здоров'я та комунікація (Health Assessment & Communication), система піклування 1: сприяння міцному здоров'ю та про-

філактика захворювань (Systems of Care 1: Wellness Promotion and Illness Prevention), клінічна практика 1: сприяння міцному здоров'ю та профілактика захворювань (Clinical Practice 1: Wellness Promotion and Illness Prevention), вступ до професії медсестри (Introduction to the Profession of Nursing), генетика та геноміка в медсестринській практиці (Genetics and Genomics in Nursing Practice), фармакологія в медсестринстві (Pharmacology for Nursing), система піклування 2: відновлення міцного здоров'я (Systems of Care 2: Restoration of Wellness), клінічна практика 2: сприяння міцному здоров'ю та профілактика захворювань (Clinical Practice 2: Wellness Promotion and Illness Prevention), теорія та дослідження медсестринства (Theory and Research for Nursing), підтримка здоров'я та розвиток ролі майбутньої медсестринської роботи (Health Promotion and Role Development in Advanced Practice Nursing), система піклування 3: сприяння міцному здоров'ю та профілактика захворювань (Systems of Care 3: Wellness Promotion and Illness Prevention), клінічна практика 3: сприяння міцному здоров'ю та профілактика захворювань (Clinical Practice 3: Wellness Promotion and Illness Prevention), політика надання піклування, фінансова та регулятивна система (Healthcare Policy, Finance, and Regulatory Environments), законні та етичні проблеми в медсестринстві (Legal and Ethical Issues in Nursing), керівництво та управління в медсестринстві (Leadership and Management in Nursing), система піклування 4: система мульти піклування (Systems of Care 4: Multi-system Care), клінічна практика 4: система мульти піклування (Clinical Practice 4: Multi-system Care), перехід до професійної практики (Transition to Professional Practice) [3, с. 1].

Аналіз навчального плану показав, що майбутня медсестра-бакалавр проходить широку профільну підготовку у наданні медичних послуг, а особливо у формуванні таких характеристик як лідерські якості. Медична сестра-бакалавр несе відповідальність за управління медсестринським процесом, про це свідчать дисципліни у навчальному плані. Звичайно, великий акцент у підготовці цих медиків зроблено на формуванні комунікативної культури. Адже дисципліна “Комунікація” – один із предметів для вивчення. Можемо зазначити, що лідерські якості та управління медсестринським процесом – один із складників структури комунікативної культури.

Отже, зазначимо, що комунікація – один із елементів навчального процесу медичних коледжів США. Мотиваційно-ціннісний компонент представлений у завданнях медсестринських дисциплін рятувати, допомагати, лікувати та робити все як найкращим чином для одужання пацієнта, що базується на моральних цінностях медичної сестри, а саме формуванні надійності, вивченні методики вирішення конфліктів, основ безпеки пацієнтів і турботи про себе.

Інформаційно-когнітивний компонент базується на теоретичних знаннях дисципліни, отриманої студентом під час навчання, та формуванні критичного мислення, навиках спілкування з пацієнтом, управління та керівництва, ведення документації, інфекційного контролю, роз'яснення та надання інформації, навчання пацієнтів.

Етичний компонент, представлений у навчальних програмах, передбачає формування етичного ставлен-

ня до пацієнтів, що звичайно формується під впливом багатьох навчальних дисциплін. Основні складники компоненту – уміння справлятися зі стресом, формування надійності, навчання пацієнтів, професійні стандарти, почуття відповідальності та піклуванні за пацієнтами.

Діяльнісний (вербальний, невербальний) є основою для підтримки санітарно-гігієнічної, фізичної, психологічної безпеки пацієнта, включає професійну комунікацію, навички роботи в команді та невербального поводження.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. ACS Nursing Program Umbrella. – ACS Nursing Policies. – Southwest Alabama: ACCS, 2011. – с. 1.
ACS Nursing Program Umbrella. – ACS Nursing Policies. – Southwest Alabama: ACCS, 2011. – с. 1.
2. Associate in Applied Science in Nursing Degree. – Program of Study. – Maricopa Nursing. – Arizona: MCC, 2010. – с. 1.
Associate in Applied Science in Nursing Degree. – Program of Study. – Maricopa Nursing. – Arizona: MCC, 2010. – с. 1.
3. Curriculum plan: accelerated track / University of Florida College of Nursing. – Bachelor of Science in Nursing. – Florida: University of Florida, 2014. – 1 с.
Curriculum plan: accelerated track / University of Florida College of Nursing. – Bachelor of Science in Nursing. – Florida: University of Florida, 2014. – 1 с.
4. Fundamentals of Nursing, plan of instruction / Alabama Department of Postsecondary Education. – Representing the Alabama Community College System. – Southwest Alabama: ACCS, 2008. – 22 с.
Fundamentals of Nursing, plan of instruction / Alabama Department of Postsecondary Education. – Representing the Alabama Community College System. – Southwest Alabama: ACCS, 2008. – 22 с.
5. Philosophy of the Associate Degree Nursing Program: program information / Chaffey College. – 2014. – [Е-ресурс].
Philosophy of the Associate Degree Nursing Program: program information / Chaffey College. – 2014. – [Online]:
<http://www.chaffey.edu/healthsciences/nursing/nursingadn/index.shtml>
6. Practical nurse curriculum plan: Practical nursing program curriculum. – Nursing Application Documents. – Southwest Alabama: ACCS, 2011. – 1 с.
Practical nurse curriculum plan: Practical nursing program curriculum. – Nursing Application Documents. – Southwest Alabama: ACCS, 2011. – 1 с.
7. Registered Nurse: Nursing: Academic Departments: Mesa Community College, 2014. – [Online]:
<http://www.mesacc.edu/departments/nursing/registered-nurse>
8. Role Transition for the Practical Nurse, plan of instruction / Alabama Department of Postsecondary Education. – Representing the Alabama Community College System. – Southwest Alabama: ACCS, 2007. – 14 с.
Role Transition for the Practical Nurse, plan of instruction / Alabama Department of Postsecondary Education. – Representing the Alabama Community College System. – Southwest Alabama: ACCS, 2007. – 14 с.
9. The Basics. – Learning Objects Library. – Nursing. – Arizona: MCC, 2014 – 1с.
The Basics. – Learning Objects Library. – Nursing. – Arizona: MCC, 2014 – 1с.
10. The Philosophy of Nursing Programs. – Conceptual Framework. – ACS Nursing Policies. – Southwest Alabama: ACCS, 2005. – 2 с.
The Philosophy of Nursing Programs. – Conceptual Framework. – ACS Nursing Policies. – Southwest Alabama: ACCS, 2005. – 2 с.

Hrebenyk Yu.S. Content of the forming a communicative culture of future medical workers at medical colleges in the USA

Abstract. It is proved the importance of forming a communicative culture of nurses at the article. There are brought to light the ways of forming a communicative culture of future nurses at medical colleges in the USA. There are analyzed communicative aspects of curriculums and syllabuses of Alabama Southern Community College state Alabama, Bevill state community college state Alabama, Mesa Community College state Arizona, Chaffey College state California and University of Florida College of Nursing state Florida.

Keywords: a communicative culture, content of the forming, medical colleges in the USA, a future medical worker

Гребеник Ю.С. Содержание формирования коммуникативной культуры будущих медицинских работников в медицинских колледжах США

Аннотация. В статье доказана важность формирования коммуникативной культуры медицинских сестер. Определены пути формирования коммуникативной культуры будущих медсестер в медицинских колледжах США. Проанализированы коммуникативные аспекты учебных планов и программ муниципального колледжа Южной Алабамы штат Алабама, государственно-муниципального колледжа Бевилл штат Алабама, муниципального колледжа Меса штат Аризона, колледжа Чоффи штат Калифорния и колледжа медсестринства при университете Флорида штат Флорида.

Ключевые слова: коммуникативная культура, содержание формирования, медицинские колледжы США, будущий медицинский работник